

Az előszó zenei kifejezőeszközei

Szerző dezs

Magyar nyelvtan tétel

Az
előszó zenei
kifejezőeszközei

A hangzó
beszéd sok vonásban
különbözik a leírt
szövegtől, mert a hangzásforma is részt
vesz a gondolat és az érzélem
kifejezésében. Ennek a csak
fülünkkel érzékelhető
sajátos jelrendszernek: a
nyelv zenei eszközeinek sokféle
összefoglaló elnevezése van a
nyelvtudományban.

Leggyakoribb név a mondatfonetikai
eszközök (a mondatra, a szövegre
épül, de

zenei, akusztikai jellegűek).

Az élőbeszéd

zeneiségének sokféle

összetevője van:

- a hangsúlyos

és a hangsúlytalan részek

váltakozása

(ritmus alapja)

- hangmagasság

ingadozása (dallammenet alapja)

- hangterjedelem (felső,

középső és alsó

hangfekvés)

- hangszínezet

- szünetek

-

beszédsebesség, tempó.

Mint nyelvi

eszközök természetesen ezek

egyezményesek és társadalmiak

és fontos szerepük van a

gondolatcserében. A

beszélő egyénisége szerint

szabálytalanabb, ösztönösebb,

egyéni változatot

engednek meg (pl.: vki. hadar). Az érzelmek

közvetlen kifejezéséhez

hozzátartozik

a gesztusnyelv.

Hangsúly: a mondat bizonyos szavainak

első szótagjára eső erőtöbblet,

nyomaték (mindig az első szótagra esik a

hangsúly).

a:

szóhangsúly. Ennek nincsen szerepe a szavak

jelentésmegkülönböztetés-ében.

A hangsúlyt mindig a szó első szótagja

kapja: főhangsúlyos.

b: mondathangsúly. A

mondatok egy részében azonos

hangerejű szakaszhangsúlyok vannak, de vannak az

ún. nyomatékos mondatok,

amelyben az előzményekhez képest új,

lényeges közléselemet

tartalmazó szakasz

kiemelkedő hangsúlyát

nevezzük mondathangsúlynak.

c: szakaszhangsúly. A

hangsúlyos szótagtól a

következő hangsúlyos szótagig

tartó egységek a szakaszok. A szakasz a

hangsúlyozás alapegysége, ennek első

szótagja hordozza a szakaszhangsúlyt.

A hangsúly szerepe: az

érzelmi hangsúllyal azt

emeljük ki, ami az előzményekhez képest

új, és az előtérbe akarjuk helyezni,

de

az erősebb nyomaték kifejezheti a beszélő

érzelmeit is.

Hanglejtés: (dallammenet). A

hanglejtés

a beszéd dallama. Az átlagos beszédben

három hanglejtést

különböztetünk meg:

alsó, középső, felső. A

hanglejtés a hangmagasság mozgása a

hangfekvés szintjei

között. A hangsúlyos

szótagtól hangsúlyos

szótagig tartó szakasz az

alapegysége. Fontos szerepe van a beszéd

árnyalásában,

tagolásában.

Hanglejtésformák:

I.

eső-ereszkedő

II.

eső:

hangmagasság változása gyors

III. lebegő

IV: emelkedő-eső

V

eső-ereszkedő-szökő

VI. szökő:

hangmagasság változása gyors.

Feladata:

- a más nyelvi elemmel

nem jelölt mondatfajták

megkülönböztetése.

- a beszéd szerkezeti

tagolása

- a beszélők

érzelmeinek kifejezése

Szünet: a szünet elsősorban a

nyelvi egységek

összekapcsolásával és
elkülönítésével
járul hozzá a szöveg
értelmezéséhez.

Feladatai:

- érzelmi,
értelmi kiemelés
- a levegővétel
- jelzi a bekezdések
és a szorosabban összetartozó
részek végét
- részt vehet a
mondatrészek értelmezésében

- érzelemkifejező,

felhívó szerepe is van

Beszédtempó: a szünettel szorosan
összefügg a beszédtempó, mert
gyorsnak akkor érezzük a beszédet, ha
kevesebb és
rövidebb szünet van benne.

Feladatai:

- gondolatközlő
eszköz (pl.: ha fontos dolgot
közlünk akkor lassabban
beszélünk, a már ismert
közlést különösen a
közbevetést
gyorsan mondjuk).
- nyelvi kód=jelrendszer
- vokális kód=a
zenei kifejezőeszközök jelrendszere